

בש"פ 8868/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8868/15

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת נ' אהד) מתאריך 20.12.2015

בשם העורר: עו"ד נג'ואן שביטה

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוייצר

החלטה

1. מונח לפני ערעור שהוכתר כ"ערר בהול" על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת נ' אהד) מתאריך 20.12.2015, במסגרתה נדחתה בקשתו של המערער לעיכוב ביצוע (וביתר דיוק - להפסקת ביצוע) של עונש המאסר בן 12 החודשים, שהושת עליו בגזר דינו של בית משפט השלום בכפר-סבא (כב' השופט א' שרון), ב-ת"פ 6908-07-14, וזאת עד למתן הכרעה בערעור המופנה כלפי גזר הדין, האמור להישמע בפני בית המשפט המחוזי הנכבד, בתאריך 24.1.2016.

בפתח הדברים אעיר כי ההליך שלפני הוגש לפי סעיף 87(ד) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), המורה כך:

87". (א) נקבע מועד לביצועו של עונש, באחת מהוראות פרק זה או בבית המשפט לפיה, רשאי בית המשפט לדחות את הביצוע למועד אחר.

(ב) נדחה ביצועו של עונש לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לדחות פעם נוספת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) בית המשפט הדוחה ביצועו של עונש לפי סעיף זה רשאי להתנות את הדחיה במתן ערובה ובתנאים אחרים שימצא לנכון; על ערובה הניתנת לפי הוראה זו יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 38 עד 40 ו-44 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965.

(ד) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור.

עינינו הרואות כי הליך ההשגה על החלטה הנוגעת לדחיית ביצועו של עונש, כפי שמתווה חוק העונשין, הינו ערעור בזכות. על כן ראוי היה לסווג את ההליך שבפני כערעור, ולא כפי שנכתב בכותרתו (בש"פ), והערור יכונה להלן - המערער (על השאלה האם ראוי להעניק זכות ערעור על החלטות בעניין דחיית ביצוע עונש, ראו, למשל, הערותיו של חברי, המשנה לנשיאה א' רובינשטיין ב-ע"פ 7463/14 קאמאלי נ' מדינת ישראל (13.11.2014) והפניות שם).

עתה אביא בתמצית את העובדות הנדרשות להכרעה במכלול.

2. בתאריך 18.3.2015, המערער הורשע, על פי הודאתו, בכתב אישום מתוקן, המייחס לו עבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין. כתב האישום תוקן בגדר הסדר טיעון (להלן: הסדר הטיעון), שהתגבש בין הצדדים בשלב פרשת התביעה.

לפי עובדות כתב האישום המתוקן, בתאריך 9.7.2014, המערער ביקש מאמו (להלן: המתלוננת) כי תיתן לו כסף, ומשזו סירבה, הוא החל לצעוק עליה: "אם לא תביאי לי כסף אני אהרוג את עצמי". בתוך כך, המערער נטל סכין מטבח והצמיד אותה אל צווארו, תוך שהוא ממשיך לאיים: "אני אהרוג את עצמי". המתלוננת ברחת מבית המשפחה, שם היא מתגוררת יחד עם המערער ואביו (להלן: המתלונן) והתקשרה לחותנה, כדי שהלה ילווה אותה לתחנת המשטרה. בכתב האישום המתוקן נטען עוד כי המתלונן, ששהה גם הוא בבית בעת ההתרחשות, ניסה להתקשר למשטרה מהטלפון הביתי. אז, המערער חטף מידיו של המתלונן את הטלפון, והטיח בו: "אתה לא גבר ואם אני אכנס לכלא אני שם פה את הסכין", תוך שהוא מצמיד שוב את הסכין לצווארו שלו עצמו. לפי כתב האישום, במעשיו אלה, המערער איים על המתלוננים לפגוע בעצמו שלא כדין.

3. כאן המקום להעיר, כי בשנת 2012 המערער הורשע פעמיים נוספות בעבירות של אלימות במשפחה (תקיפה, איומים והיזק במזיד), בגין הושתו עליו, בין היתר, עונשי מאסר לריצוי בפועל, וכן עונש מאסר על תנאי בן 10 חודשים. לפיכך, הוסכם בהסדר הטיעון כי שירות המבחן יערוך תסקיר עדכני באשר לעונשו של המערער, ובגדרו יבוא, בין היתר, בהמלצה לעניין הארכתו של המאסר המותנה הנ"ל.

4. בתאריך 8.9.2015 נתקבל תסקיר כאמור. מהתסקיר מצטיירת תמונה שלילית באשר להתמכרותו של

המערער לסמים, שעל יסודה גם בוצעה עבירת האיומים בה הורשע, וכן ביחס למצבו הנפשי הירוד. בתוך כך, נובע מהתסקיר כי המערער מתקשה ליטול אחריות על העבירה המיוחסת לו, וסבור כי הוריו ניסו לטפול עליו אשמת שווא כדי להרחיקו מהבית.

מהתסקיר עולה עוד, כי במסגרת ההליך מושא הערעור שלפני, המערער שולב, בין התאריכים: 11.9.2014 - 25.2.2015, בקהילה הטיפולית "אלפאטם" (להלן: הקהילה) אך לא השלים את הטיפול שם. מגורמי הטיפול בקהילה האמורה נמסר, כי המערער סירב ליטול חלק בטיפול, וכי התקדמותו היתה בלתי עקבית. כמו-כן, נמסר כי המערער חרג מנהלי הקהילה, ואף פגע במטופלים אחרים.

5. לנוכח כל האמור לעיל, שירות המבחן העריך כי קיים סיכון להישנות "התנהגות בעייתית" מצד המערער. זאת משעה שהוא מכחיש כי הוא נזקק לטיפול ונעדר מוטיבציה לבחון את הבסיס למעורבותו החוזרת ונשנית בפלילים. בצד זה הודגשו התמכרותו לסמים, העובדה שהוא איננו נוטל אחריות על התנהגותו האלימה, והחשד כי הוא סובל מהפרעה פסיכיאטרית בלתי מאובחנת, או מטופלת. בסיכומם של דברים, שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו של המערער, וגם לא המליץ על הארכת המאסר המותנה התלוי והעומד כנגדו.

6. בתאריך 12.10.2015 נשמעו טיעוני הצדדים לעונש. המשיבה טענה כי מתחם העונש ההולם, בנסיבות העניין, נע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, ועד ל-12 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בשים לב להרשעותיו הקודמות של המערער בעבירות דומות ובנסיבות דומות כלפי אותם מתלוננים, ולעובדה שהמערער לא נרתע מביצוע העבירה דן, למרות שהוא הביע חרטה על מעשיו בעבר, וחרף קיומו של מאסר על תנאי התלוי ועומד כנגדו.

7. ב"כ המערער, מצדו, השמיע טענות כנגד תסקיר שירות המבחן, ואף הציג ראיות שונות לכך שהמערער "עלה על דרך המלך", חדל משימוש בסמים, והחל לעבוד בעבודה מסודרת לשביעות רצונו הרבה של מעסיקו. בהקשר זה, הוצג מכתב מטעם מעסיקו של המערער, שבו נכתב כי המערער הינו חרוץ, אמין ומקצועי, והובא גם "סיכום מפגש" מאת רופא מטפל במרפאה לבריאות הנפש, ממנו עולה כי מצבו של המערער יציב, ללא סימנים פסיכויים וללא מסוכנות לעצמו ולסובבים. לפיכך בית משפט השלום הנכבד, הורה, לבקשת ב"כ המערער, על עריכת תסקיר משלים בעניינו.

8. התסקיר המשלים נתקבל בתאריך 10.11.2015, וגם בגדרו נמנעו גורמי שירות המבחן ממתן המלצה טיפולית בעניינו של המערער. זאת, בין היתר, מן הטעמים הבאים: סירובו של המערער ליטול אחריות על ביצוע העבירה; ניסיונו להפחית מחומרתה והשלכותיה על משפחתו; הסיכון הנובע ממנו להישנות העבירה; העובדה שהוא התקשה לשאת פעולה עם שירות המבחן, והעובדה שהוא מכחיש כי הוא סובל מהתמכרות לסמים המצריכה התערבות ייעודית. יחד עם זאת, בתסקיר המשלים צוין, כי המערער מגיע אחת לשלושה חודשים לשיחת מעקב עם רופא מטפל במרפאה לבריאות הנפש, אשר העיד כי מצבו של המערער יציב.

9. בתאריך 11.11.2015, ניתן גזר דינו של המערער. בית משפט השלום הנכבד שקל את מכלול נסיבות

המקרה ונסיבותיו הפרטניות של המערער, לרבות חומרת העבירה שביצע, והעובדה שמדובר בדפוס חוזר, שבגינו המערער כבר הורשע פעמיים בעבר, נתון אשר גורם להוריו לחיות בפחד מתמיד מפני התפרצויותיו שלוחות הרסן. כמו-כן נשקלו ממצאיהם השליליים של תסקירי המבחן, שתוארו לעיל.

בסופו של דבר, בית משפט השלום הנכבד קיבל את טענת המשיבה לעניין מתחם העונש ההולם בנסיבות, והעמיד אותו על תקופה שבין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לבין 12 חודשי מאסר בפועל, לצד רכיבי ענישה נלווים. במסגרת זו, הושתו על המערער העונשים הבאים:

(א) 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

(ב) הפעלת עשרת חודשי המאסר על תנאי (שנגזרו על המערער ב-ת"פ (כ"ס) 7070-02-12, מתאריך 3.6.2012), חלקם לריצוי בחופף וחלקם לריצוי במצטבר.

(ג) 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו של המערער מהכלא, שלא יעבור כל עבירת אלימות, לרבות איומים.

נוכח האמור לעיל – עונש המאסר לריצוי בפועל שהושת על המערער, הועמד בסה"כ על 12 חודשי מאסר, בניכוי ימי מעצרו (כחודשיים ימים).

10. המערער החל לרצות את עונשו בתאריך 13.12.2015. עוד קודם לכן, בתאריך 10.12.2015, המערער הגיש ערעור על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד וצירף לו גם בקשה להפסקת ריצוי העונש.

11. בית המשפט המחוזי הנכבד דחה את הבקשה, בתאריך 20.12.2015, תוך שהוא שולל את טענותיו של המערער לעניין מאמצי השיקום שהוא נוקט, אשר ייגדעו, לדבריו, באם ימשיך לרצות את עונשו, וכן הטיל ספק בסיכויי הערעור להתקבל. וכך נקבע:

"עיקרה של הבקשה נסמך על טיפולי שיקום וטיפול גמילה שיש ליתן למבקש, וכי עונש המאסר יפגע בפועל בסיכויי שיקום המבקש. אלא, עינינו הרואות, כי המבקש לא היה בהליך שיקום רציף שהופסק באמצע בעקבות מאסרו (...). עוד בטרם החלו הליכים בתיק זה בבית משפט קמא, עזב המבקש את הקהילה [הטיפולית שבה שהה - ח"מ]. מאז ובמהלך כל משפטו בבית משפט קמא, לא נעשה ניסיון גמילה נוסף. המילים "שיקום" ו"ניסיון גמילה" אינן מילות קסם שבצידן פריסת אפשרויות שיקום ודחיית עונש (...) המבקש שלפני אינו יכול להצביע על מוטיבציה (...) הקיימת בו, שבשלה יש להפסיק המאסר אותו החל לרצות.

אני בספק אם למבקש סיכויי ערעור טובים נוכח העובדה כי בעברו, ועל אף מאסרים בפועל שריצה לתקופה קצרה ביותר ואחת ארוכה מעט ממנה, ועל אף חרטה שהביע בבתי המשפט, ועל אף עונש מאסר התלוי ועומד כנגדו, שב המבקש לסורו והמשיך באותן עבירות ממש, כלפי אותם מתלוננים. משהעבירות חוזרות על עצמן במצב כמעט זהה, קשה ביותר לתת אמון במבקש, כי זו הפעם האחרונה".

(ההדגשות שלי - ח"מ).

מכאן הערעור שלפני.

טענות הצדדים

12. בפי המערער שלוש טענות מרכזיות:

ראשית, המערער מדגיש כי תקופת המאסר בפועל שהושתה עליו הינה קצרה, מה שמהווה שיקול מרכזי המטה את הכף לטובת עיכוב ביצוע העונש. המערער מוסיף, כי מידת המסוכנות הנשקפת ממנו נמוכה, וזאת לאור העובדה שהוא לא היה נתון במעצר תוך כדי ההליך שהתנהל בעניינו בבית משפט השלום הנכבד. בתוך כך, המערער מצביע גם על התנהגותו הטובה במסגרת ההליך, קרי, העובדה שהוא התייצב לכל הדיונים במועדים שנקבעו להם, וכך גם לריצוי מאסרו.

שנית, המערער טוען כי סיכויי ערעורו גבוהים, לאור מהות העבירה בה הורשע, נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות המיוחדות. כאן המקום להוסיף כי טענותיו של המערער, במסגרת ערעורו על גזר הדין, מתמקדות בכך שלא ניתן משקל מספק למצבו הנפשי הירוד, שמתקרב, לגרסתו, כדי סייג לאחריות פלילית, וכן למאמציו להשתקם ולהשתלב בשוק העבודה.

בהקשר זה, המערער מטעים כי הוא החל לעבוד לאחרונה כשכיר בחברת בנייה, לשביעות רצונם הרבה של הממונים עליו, וזאת לאחר שבמשך מספר שנים הוא לא הצליח להשתלב כראוי במסגרת תעסוקתית. לשיטתו יש ליתן לשיקולי השיקום משקל מכריע הן בערעורו על גזר הדין, והן בהחלטה על עיכוב ביצוע ריצוי עונשו.

שלישית, ובשולי הדברים, המערער טוען כי בנסיבות העניין, אין להתחשב במועד הקרוב יחסית, שנקבע לשמיעת הערעור (לתאריך 24.1.2016) כשיקול בדחיית הערעור שדכאן, וזאת שכן המערער עתיד לעתור, בפני בית המשפט המחוזי הנכבד, לעריכת תסקיר חדש בעניינו - מה שעשוי להאריך את שמיעת הערעור לגופו במספר חודשים, אם תתקבל בקשתו זו.

13. המשיבה סבורה, מנגד, כי דין הערעור להידחות. ב"כ המשיבה טען, בדיון שהתקיים בפני, כי לנוכח העובדה שהתנהגותו האלימה של המערער חוזרת ונשנית, ובשים לב הן לתסקירים השליליים בעניינו והן לכך שהמערער לא התמיד במסגרת הטיפולית שבה הוא שהה רק לאחרונה - סיכויי הערעור נמוכים, וכמותם גם הסבירות שבית המשפט המחוזי הנכבד יורה על עריכת תסקיר עדכני בעניינו של המערער, באופן שיאריך את משך שמיעת הערעור.

עתה, מפורשתי את טענות הצדדים, אעבור לליבון הדברים.

עמוד 5

14. לאחר עיון במכלול החומר ושמיעת טענות הצדדים בדיון שהתקיים בפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור - להידחות. אביא להלן בתמצית את הנימוקים למסקנתי זו.

15. נקודת המוצא לדיון בסוגיה המונחת לפתחי, הינה כי מי שהורשע ונגזר דינו למאסר, יתחיל בריצוי עונשו מיד לאחר מתן גזר הדין, או בסמוך לאחר מכן. ההלכה קובעת כי לבית המשפט נתונה אמנם הסמכות לעכב את ביצועו של עונש המאסר עד להכרעה בערעור, אולם סמכות זו תופעל בצמצום יחסי (ראו: ע"פ 111/99 שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241 (2000) (להלן - הלכת שוורץ), וכן מהעת האחרונה: ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל (15.09.14)). בהקשר זה נפסק (ראו: הלכת שוורץ), כי בקבלת החלטה בבקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר - על בית המשפט לבחון, בין היתר, את סיכויי הערעור להתקבל, את משך תקופת המאסר שהושתה על המבקש, את חומרת העבירה ונסיבות ביצועה, את נסיבותיו האישיות של המבקש ואת עברו הפלילי. בית משפט זה אף קבע, לא אחת, כי בנסיבות שבהן המבקש כבר נתון במאסר בעת הגשת הבקשה לעיכוב ביצוע (או: כפי שאירע בענייננו, כאשר הוא החל בריצוי עונשו טרם שהתקיים דיון בבקשה לעיכוב ביצוע) - הדבר מהווה שיקול נוסף לדחיית הבקשה ותידרש הצדקה מיוחדת לקטיעת המאסר (ראו לדוגמה: ע"פ 4703/12 מקסימנקו נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (21.6.2012); ע"פ 10821/08 אבו קרינאת נ' מדינת ישראל, בפסקה 23 (1.1.2009)).

16. סבורני כי בנסיבות המקרה דנן - משקלן של אבני הבוחן המטות את כפות המאזניים לעבר דחיית הערעור שבפני, עולה על משקלן של אלה המורות ההיפך.

העבירה שבה הורשע המערער, על פי הודאתו, כפי שמתוארת בכתב האישום המתוקן, איננה קלה, ואולם נסיבות ביצועה - קרי, העובדה שהמערער איים לפגוע בעצמו בלבד, ולא בהוריו, והעובדה שהוא לא השתמש בסכין בפועל - פועלות לכאורה לטובתו. נסיבות אלה שימשו גם את בית משפט השלום הנכבד, כשיקולים לקולא בגזירת דינו של המערער. יתרה מכך, המערער הינו גבר צעיר, אשר החל להשתלב לדבריו, לאחרונה, בעבודה קבועה, לשביעות רצונם של מעסיקיו, ונדמה שניתן לראות בכך משום צעדים ראשונים בתיקון דרכיו. בנוסף, עונש המאסר שהושת על המערער איננו ארוך (ועומד, כמבואר על 10 חודשי מאסר, לאחר ניכוי ימי המעצר). אילו שיקולים אלה היו עומדים כשלעצמם - יתכן והיה מקום להפסקת ריצוי העונש, ואולם, אל מול השיקולים הנ"ל ניצבים שיקולים מנוגדים, נכבדים, אשר מחייבים את דחיית הערעור דנן. המערער כבר הורשע פעמיים, בשלוש השנים האחרונות, בביצוע עבירות דומות, כלומר, זו הפעם השלישית שבה המערער נוהג באלימות כלפי הוריו, על רקע שימוש בסמים ומצבו הנפשי, וזאת חרף הבעת חרטה מצדו על מעשיו, וחרף העובדה שהוא ריצה בגין העבירות הקודמות עונש מאסר בפועל ואף הושת עליו עונש מאסר על תנאי (אשר הופעל בענייננו). עובדות אלה, מעידות, לכאורה, על מסוכנותו של המערער, למצער כלפי בני ביתו, ועל סיכויי הישנות התנהגותו האלימה. כך עלה גם מתסקירי המבחן בעניינו של המערער, וכך אף נקבע בהחלטותיהם של בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום הנכבדים.

17. יתרה מכך, תסקירי שירות המבחן בעניינו של המערער, אשר נערכו לאחרונה (בחודשים אוקטובר ונובמבר 2015), באו בהמלצות שליליות לגביו, וניתן ללמוד מהם, כי המערער אינו נוטל עתה חלק בהליך שיקומי סדור (זאת לאחר שמיאן להשתלב בקהילה הטיפולית שבה הוא שהה), מתכחש להתמכרותו לסמים, ואף להיזקקותו לטיפול, וכן

מסרב ליטול אחריות על העבירה שביצע. אשר על כן, מקובלת עלי מסקנתו של בית המשפט המחוזי הנכבד, לפיה לא נתגלתה במערער, בנסיבות העניין ועד לאחרונה, מוטיבציה אמיתית להשתקם.

18. זאת ועוד – אחרת. מבלי לקבוע מסמרות בשאלת סיכויי הערעור על גזר הדין בשלב מקדמי זה, דומה עלי כי המערער לא הצליח להראות כי מתקיימת, בנסיבות, הצדקה לקבל את ערעורו במלואו, באופן שמטה את הכף לטובת הפסקת עונשו (השוו: ע"פ 7164/10 אברהם ג'אן נ' מדינת ישראל (28.10.2010), במיוחד בפיסקה 11). בהקשר זה, אף מקובלת עלי טענת המשיבה, כי המערער לא הצביע, בגדר המכלול, על טעם מבורר המצריך עריכת תסקיר עדכני בעניינו, וזאת במיוחד לנוכח המועדים שבגדרם נערכו התסקירים האחרונים הנ"ל.

19. נוכח כל האמור לעיל, וכן בשים לב למועד הקרוב שנקבע לשמיעת הערעור גופו (24.01.2016), ולכך שהמערער כבר נמצא במאסר – סבורני כי בית המשפט המחוזי הנכבד ערך איזון ראוי בין מכלול השיקולים הנדרשים להכרעה, ובדין קבע שאין להיעתר לבקשתו של המערער להפסיק את עונשו בנסיבות המקרה דנן. אשר על כן, אינני רואה הצדקה להתערב בקביעה זו בגדר המכלול שלפני.

20. סוף דבר – הערעור נדחה. המערער יישאר, בשלב זה, במאסר.

ניתנה היום, ד' בשבט התשע"ו (14.1.2016).

ש ו פ ט